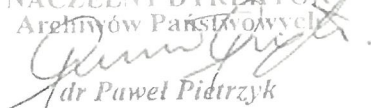

ZATWIERDZAM

NACZELNY DYREKTOR
Archiwów Państwowych

dr Paweł Piórkowski

Dnia08.2025 r.

(Data i podpis Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych)

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Znak kontroli	DOA.084.3.2025
Nazwa i adres jednostki kontrolowanej	Archiwum Państwowe w Warszawie Krzywe Koło 7 00-270 Warszawa
Temat kontroli	Ocena realizacji zadań z zakresu przygotowań obronnych przez Archiwum Państwowe w Warszawie
Tryb kontroli	Zwykły
Podstawa prawna kontroli	- Art. 27 ust. 1 pkt 10 ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny (Dz. U. z 2024 r. poz. 248, z późn. zm.). § 2 pkt 6, § 5 ust. 1, § 9 ust. 1 i § 11 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 19 stycznia 2023 r. w sprawie kontroli realizacji zadań obronnych (Dz. U. poz. 253). - Plan Kontroli Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych na rok 2025.
Zakres kontroli	Przygotowanie Archiwum Państwowego w Warszawie (dalej APW) do działania w warunkach zagrożenia bezpieczeństwa państwa oraz w czasie wojny
Okres objęty kontrolą	czerwiec 2022 r. – grudzień 2024 r.

Próba poddana kontroli	100% dokumentacji i wyposażenia z kontrolowanego obszaru
Data rozpoczęcia i zakończenia czynności kontrolnych	1.07.2025 r. – 05.08.2025 r.
Imię, nazwisko i stanowisko służbowe kontrolera	1. Jolanta Więcka-Hońb, główny specjalista w Departamencie Organizacji Archiwów Naczelnej Dyrekcji Archiwów Państwowych, przewodniczący zespołu kontrolerów, upoważnienie nr 3/2025 z dnia 12 czerwca 2025 r. 2. ██████████ – Pełnomocnik ds. Ochrony Informacji Niejawnych Naczelnej Dyrekcji Archiwów Państwowych, członek zespołu kontrolnego, upoważnienie nr 2/2025 z dnia 12 czerwca 2025 r. 3. ██████████ – starszy specjalista w Dziale Ochrony Informacji Niejawnych i Spraw Obronnych Naczelnej Dyrekcji Archiwów Państwowych, członek zespołu kontrolnego, upoważnienie nr 7/2025 z dnia 12 czerwca 2025 r.
Kierownictwo jednostki kontrolowanej	Pani Magdalena Wiercińska, powołana na stanowisko Dyrektora Archiwum Państwowego w Warszawie dnia 14.11.2022 r.
Wykaz aktów prawnych regulujących przedmiot kontroli	1. Ustawa z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny (tj. Dz. U. 2024 r. poz. 248). 2. Ustawa z dnia 5 sierpnia 2010 r. o ochronie informacji niejawnych (tj. Dz. U. 2024 poz. 632, 1222). 3. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 25 marca 2025 r. w sprawie przygotowania systemu kierowania bezpieczeństwem narodowym (Dz. U. 2025 poz. 407). 4. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 21 kwietnia 2022 r. w sprawie wykonywania zadań w ramach obowiązku obrony (Dz. U. 2022 poz. 875). 5. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 17 listopada 2022 r. w sprawie wyłączenia od obowiązku pełnienia czynnej służby wojskowej w razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny (Dz. U. z 2022 poz. 2559). 6. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 31 października 2022r. w sprawie szkolenia obronnego (Dz.U. poz. 2348). 7. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 14 stycznia 2025 r. w sprawie warunków i trybu planowania i finansowania zadań wykonywanych w ramach przygotowań obronnych państwa

realizowanych przez organy administracji rządowej, organy samorządu terytorialnego i przedsiębiorców (Dz.U. 2025. poz. 73).

8. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 25 lipca 2023 r. w sprawie warunków i sposobu przygotowania i wykorzystania transportu na potrzeby obronne państwa, a także jego ochrony w czasie wojny oraz właściwości organów w tych sprawach (Dz.U. z 2023 r. poz. 1660).
9. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 29 sierpnia 2024 r. w sprawie świadczeń rzeczowych na rzecz obrony w czasie pokoju (Dz.U. z 2024 r. poz. 1387).
10. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 19 lipca 2024 r. w sprawie świadczeń osobistych na rzecz obrony w czasie pokoju (Dz.U. z 2024 r. poz. 1184).
11. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 21 kwietnia 2022 r. w sprawie obiektów szczególnie ważnych dla bezpieczeństwa lub obronności państwa oraz ich szczególnej ochrony (Dz.U. z 2022 r. poz. 880).
12. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 24 maja 2024 r. w sprawie przygotowania i wykorzystania systemów łączności na potrzeby obronne państwa (Dz.U. z 2024 r. poz. 828).
13. Zarządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 6 października 2023 r. w sprawie organizacji i sposobu wykonywania zadań w ramach obowiązku obrony (Dz. U MKiDN 2023 poz. 54).
14. Podręcznik normalizacji obronnej „Planowanie obronne – struktura i redagowanie planu operacyjnego przez organy administracji publicznej” (PDNO-02-A075:2022).
15. Podręcznik normalizacji obronnej – Planowanie Obronne – Struktura i redagowanie Narodowego Kwestionariusza Pozamilitarnych Przygotowań Obronnych (PDNO-02-A071:2020) zatwierdzony decyzją Nr 40/MON Ministra Obrony Narodowej z dnia 17 marca 2020 r. (Dz. Urz. MON poz. 50).
16. Norma obronna „System obronny państwa – Plany obronne – Klasyfikacja” (NO-02-A060:2022).
17. Zarządzenie nr 22 Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych z dnia 2 października 2020 r. w sprawie opracowania planów operacyjnego funkcjonowania w warunkach zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa państwa i w czasie wojny w Naczelnej Dyrekcji Archiwów

ARCHIWA
PAŃSTWOWE

Archiwum
Dokumentów
Elektronicznych

Szukaj w Archiwach

Naczelna Dyrekcja Archiwów Państwowych - ul. Rakowiecka 2D, 02-517 Warszawa

telefon: (22) 56-54-600; email: ndap@archiwa.gov.pl; www.archiwa.gov.pl

Państwowych oraz archiwach państwowych podległych
Naczelnemu Dyrektorowi Archiwów Państwowych.

18. Zarządzenie nr 2 Naczelnego Dyrektora Archiwów
Państwowych z dnia 14 lutego 2024 r. w sprawie organizacji i
przygotowania systemu stałych dyżurów w Naczelnej Dyrekcji
Archiwów Państwowych i archiwach państwowych.

**Ogólna ocena
kontroli**

Ocena negatywna

W toku kontroli stwierdzono:

I. Ocena zapewnienia przez APW odpowiednich warunków organizacyjnych i technicznych do planowania i wykonywania zadań obronnych.

W okresie kontrolowanym w APW obowiązywał Regulamin organizacyjny stanowiący załącznik nr 1 do zarządzenia nr 1 Dyrektora Archiwum Państwowego w Warszawie z dnia 10 stycznia 2023 r. (dowód: akta kontroli Tom I str. od 37 do 71). W § 26 pkt 2 ww. regulaminu wskazano, że Stanowisko ds. Ochrony ppoż., Obronnych, Zarządzania Kryzysowego – Pełnomocnik ds. Ochrony Informacji Niejawnych realizuje zadania z zakresu spraw obronnych i zarządzania kryzysowego, tj.:

- a) zapewnienie realizacji przez dyrektora zadań wynikających z powszechnego obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej,
- b) przygotowanie warunków do funkcjonowania Archiwum na czas zagrożenia bezpieczeństwa państwa czasu kryzysu i wojny,
- c) opracowywanie zarządzeń i planów związanych z działalnością obronną, w tym z działaniami w zakresie ratowania zasobu Archiwum przed zniszczeniem;
- d) realizowanie prac reklamacyjnych w odniesieniu do pracowników Archiwum od obowiązku pełnienia czynnej służby wojskowej w razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny,
- e) organizowanie okresowych szkoleń obronnych dla pracowników Archiwum,
- f) koordynowanie realizacji zadań związanych z wprowadzeniem stopni alarmowych w Archiwum lub w przypadku zaistnienia sytuacji kryzysowej.

Zadania wskazane w punktach a i d § 26 powyższego regulaminu odnoszą się do treści nieobowiązującej w dniu jego zatwierdzenia i wdrożenia przez Dyrektora APW ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej. Zakres wykonywanych przez APW zadań powinien wynikać z obowiązujących w dniu podpisania regulaminu przepisów prawa. W dniu 23 kwietnia 2022 r., a więc 9 miesięcy przed

ARCHIWA
PAŃSTWOWE

Archiwum
Dokumentów
Elektronicznych

Szukaj w Archiwach

Naczelna Dyrekcja Archiwów Państwowych - ul. Rakowiecka 2D, 02-517 Warszawa

telefon: (22) 56-54-600; email: ndap@archiwa.gov.pl; www.archiwa.gov.pl

zatwierdzeniem obowiązującego w okresie kontrolowanym regulaminu organizacyjnego, weszła w życie ustawa z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny, która m.in. określa zadania obronne jednostek sektora finansów publicznych. Zespół kontrolny zwrócił się do Dyrektora APW z prośbą o wyjaśnienie, dlaczego w ww. regulaminie organizacyjnym znajdują się zapisy nieobowiązujących w dniu jego zatwierdzenia aktów prawnych. Kierownik jednostki kontrolowanej złożył następujące wyjaśnienia¹: *Regulamin organizacyjny APW zaczął być opracowywany na ok. pół roku przed wejściem Ustawy o obronie Ojczyzny. W tym czasie obowiązywała jeszcze Ustawa o powszechnym obowiązku RP. Dlatego w obowiązkach realizowanych przez dyrektora znalazł się zapis z tej ustawy. Planowane jest opracowanie nowego Regulaminu Organizacyjnego APW* (dowód: akta kontroli Tom II str. od 5 do 8). Za **nieprawidłowość uznano** nieuwzględnienie w regulaminie organizacyjnym APW zadań wynikających z ustawy o obronie Ojczyzny.

Jednostka kontrolowana przedstawiła zespołowi kontrolnemu następujące wewnętrzne dokumenty normujące realizację zadań obronnych, tj.:

- Zarządzenie Nr 3 Dyrektora Archiwum Państwowego w Warszawie z dnia 28 lutego 2017 r. w sprawie sposobu opracowania procedury realizacji przedsięwzięć wykonywanych w ramach poszczególnych stopni alarmowych i stopni alarmowych CRP,
- Zarządzenie Nr 4 Dyrektora Archiwum Państwowego w Warszawie z dnia 21 stycznia 2021 r. w sprawie organizacji i zasad funkcjonowania Punktu Kierowania w Archiwum Państwowym w Warszawie (dalej zarządzenie w sprawie funkcjonowania Punktu Kierowania),
- Zarządzenie Nr 4/2024 Dyrektora Archiwum Państwowego w Warszawie z dnia 5 marca 2024 r. w sprawie organizacji i zasad funkcjonowania Stałego Dyżuru w Archiwum Państwowym w Warszawie (dalej zarządzenie w sprawie funkcjonowania Stałego Dyżuru),
- Zarządzenie Nr 4/2025 Dyrektora Archiwum Państwowego w Warszawie z dnia 10 czerwca 2025 r. w sprawie powołania Zespołu Zarządzania Kryzysowego w Archiwum Państwowym w Warszawie.

W przedstawionej dokumentacji występuje niezgodność w zakresie czasu trwania zmiany Stałego Dyżuru. W zarządzeniu w sprawie funkcjonowania Stałego Dyżuru wskazano, że zmiana trwa 24 godziny, a w zarządzeniu w sprawie funkcjonowania Punktu Kierowania, 12 godzin. Dyrektor APW złożyła następujące wyjaśnienia²: *„Rozbieżność pomiędzy instrukcją Stałego Dyżuru, a Instrukcją Punktu Kierowania APW wynika z faktu, że w roku 2021, kiedy powstawało zarządzenie odnośnie Punktu Kierowania obowiązywał 12 godzinny system pełnienia dyżuru przez stały dyżur, a od 2024 r obowiązują 24 godzinny. Rozbieżność zostanie poprawiona w Instrukcji Punktu Kierowania APW* (dowód: akta kontroli Tom II str. od 5 do 8). Brak bieżącej aktualizacji wydanych aktów prawnych APW pod względem ich jednolitości i zgodności uznano za **nieprawidłowość**.

¹ Pismo Dyrektora APW znak: SPO.253.12.2025 z dnia 15.07.2025 r.

² Tamże.

W okresie kontrolowanym realizacja zadań obronnych APW została powierzona specjalście ds. Ochrony ppoż., Obronnych, Zarządzania Kryzysowego – Pełnomocnikowi ds. Ochrony Informacji Niejawnych (dalej: specjalista ds. obronnych). W przekazanym w toku kontroli opisie stanowiska zawarto zadania z nieobowiązującej ustawy o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej. Zespół kontrolny zwrócił się do kierownika jednostki kontrolowanej o wyjaśnienie, dlaczego nie dokonano aktualizacji opisu stanowiska pracy specjalisty ds. obronnych w związku z wejściem w życie ustawy o Obronie Ojczyzny. Dyrektor APW złożyła następujące wyjaśnienia³: *Przekazany opis stanowiska dotyczy okresu do 2024 r., czyli okresu który obejmuje kontrola. Od 1 stycznia 2025 r. pełnomocnik ds. OIN, nie prowadzi spraw związanych z ochroną przeciwpożarową, a aktualny opis nie zawiera tego zadania. Jednocześnie zaktualizowany został cały opis zgodnie z Ustawą o Obronie Ojczyzny (dowód: akta kontroli Tom II str. od 5 do 8).* Za **uchybie** uznano brak w okresie kontrolowanym aktualizacji opisu stanowiska pracownika realizującego zadania obronne o zadania wynikające z ustawy o obronie Ojczyzny.

Osoba zajmująca się przygotowaniem i planowaniem zadań obronnych posiada wieloletnie doświadczenie na stanowisku ds. obronnych oraz odpowiednie wykształcenie. Zarówno Dyrektor APW, jak i również specjalista ds. obronnych, nie ukończyli szkoleń obronnych w zakresie wskazanym w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 31 października 2022 r. w sprawie szkolenia obronnego (dalej: Rozporządzenie w sprawie szkolenia obronnego). Kierownik jednostki kontrolowanej wskazała⁴: *Dyrektor APW nie ukończyła wyższego kursu obrony/kursu obrony, o którym mowa w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 31 października 2022 r. w sprawie szkolenia obronnego. Dyrektor APW objęła obowiązki Dyrektora APW w listopadzie 2022 r., a od 2016 do chwili obecnej (ostatnio 10-13.06.2025) uczestniczy w kursie dla specjalistów Działu Administracji Rządowej (DAR) Kultura i Ochrona Dziedzictwa Narodowego (...). W ramach przedmiotowego kursu między innymi realizowano zajęcia z zakresu ochrony dziedzictwa kultury w konfliktach zbrojnych (...). Dyrektor APW ukończy przedmiotowe szkolenie w najbliższym możliwym terminie (dowód: akta kontroli Tom II str. od 15 do 19).* W odniesieniu do braku ukończenia przez specjalistę ds. obronnych szkolenia obronnego wyjaśniła⁵: *Specjalista ds. obronnych (...) nie ukończył kursu obrony zgodnie z § 5 ust. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 31 października 2022 r. w sprawie szkolenia obronnego, ponieważ (...) [REDAKTOWANE] (...), a przez kolejne [REDAKTOWANE] pracował na stanowisku ds. obronnych. Uznano zatem, że nie jest osobą obejmującą po raz pierwszy stanowisko właściwe do spraw obronnych w jednostkach organizacyjnych administracji publicznej (dowód: akta kontroli Tom II str. od 15 do 19).*

Należy podkreślić, że udział w kursach obronnych jest bezpłatny. Ich celem jest przygotowanie kierujących wykonywaniem zadań obronnych w jednostkach sektora finansów publicznych oraz osób wykonujących te zadania, do ich realizacji, zapoznanie się ze specyfiką zadań operacyjnych oraz podniesienie ich kwalifikacji, a przede wszystkim zapoznanie się z

³ Tamże.

⁴ Pismo Dyrektora APW znak: SPO.253.12.2025 z dnia 31.07.2025 r.

⁵ Tamże

nowymi uwarunkowaniami prawnymi w tym obszarze działalności. To również poznanie przez nich zasad i procedur kierowania wykonywaniem zadań obronnych podczas podwyższania gotowości obronnej państwa i w czasie wojny w stanie stałej gotowości obronnej państwa, o której mowa w przepisach wykonawczych wydanych na podstawie art. 27 ust. 2 pkt 3 ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny. Brak ukończenia przez Dyrektora APW oraz przez specjalistę ds. obronnych szkoleń obronnych, uznano za **nieprawidłowość**.

W APW zostały wdrożone systemy i urządzenia informatyczne oraz łączności istotne z punktu widzenia realizacji zadań obronnych zapewniają ciągłość działania organów i struktur wykonawczych. Wykorzystywane systemy zapewniają łączność Centrali z Oddziałami.

W toku kontroli kierownik jednostki kontrolowanej wskazał, że APW nie posiada systemów teleinformatycznych do wytwarzania i przetwarzania informacji niejawnych (dowód: akta kontroli Tom I str. 35). W związku z czym zespół kontrolny zwrócił się o wyjaśnienie zasad wytwarzania dokumentacji obronnej opatrzonej klauzulą ZASTRZEŻONE na sprzęcie komputerowym, a ponadto o podanie z jakiego stanowiska komputerowego korzysta APW do przetwarzania informacji niejawnych. Dyrektor APW złożyła następujące wyjaśnienia⁶:

[REDAKCE]

[REDAKCE] Powyższe działania APW uznano za **nieprawidłowość**.

Podsumowując, należy podkreślić, że w APW nie zapewniono odpowiednich warunków organizacyjnych i technicznych do planowania i wykonywania zadań obronnych. Nie dostosowywano na bieżąco wewnętrznych dokumentów w zakresie spraw obronnych do zmieniających się przepisów prawa tj. regulaminu organizacyjnego, jak również zakresu czynności i odpowiedzialności pracownika wykonującego zadania obronne. Nie zapewniono również wewnętrznej spójności tych dokumentów, a osoby wskazane w aktach wykonawczych do ustawy o obronie Ojczyzny nie podjęły żadnych działań w celu ukończenia szkoleń obronnych. APW nie posiada także technicznych warunków do wytwarzania i przetwarzania dokumentów niejawnych w systemach teleinformatycznych.

Biorąc pod uwagę powyższe, sposób zapewnienia przez APW odpowiednich warunków organizacyjnych i technicznych do planowania i wykonywania zadań obronnych **oceniono jako nieprawidłowość**.

II. Ocena realizacji przez APW obowiązku planowania operacyjnego i programowania obronnego.

APW posiada uzgodniony i zatwierdzony plan operacyjny funkcjonowania (dalej: POF)

⁶ Pismo Dyrektora APW znak: SPO.253.12.2025 z dnia 15.07.2025 r.

w warunkach zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa państwa i w czasie wojny. W toku kontroli stwierdzono niewypełnienie wszystkich obowiązkowych rubryk Kart realizacji zadań operacyjnych (dalej: KRZO) oraz brak potwierdzenia zapoznania się z zadaniami przez ich koordynatorów. Dyrektor APW złożyła następujące wyjaśnienia⁷:

[REDAKCE]

[REDAKCE] (dowód: akta kontroli Tom II str. od 5 do 8). Za **nieprawidłowość** uznano niekompletność wypełnienia KRZO oraz brak potwierdzenia zapoznania się z zadaniami przez osoby je koordynujące.

Biorąc pod uwagę naruszenie norm prawnych określonych w Zarządzeniu nr 22 Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych z dnia 2 października 2020 r. w sprawie opracowania planów operacyjnego funkcjonowania w warunkach zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa państwa i w czasie wojny w Naczelnej Dyrekcji Archiwów Państwowych oraz archiwach państwowych podległych Naczelnemu Dyrektorowi Archiwów Państwowych realizacji przez APW obowiązku planowania operacyjnego i programowania obronnego **oceniono jako nieprawidłowość**.

III. Ocena realizacji obowiązku zaplanowania oraz przeprowadzenia szkoleń obronnych, w tym ćwiczeń dla pracowników.

W ćwiczeniach oraz warsztatach organizowanych w latach 2022-2024 przez Naczelną Dyrekcję Archiwów Państwowych, uczestniczyły osoby z jednostki kontrolowanej, których dotyczyły te przedsięwzięcia.

W toku kontroli APW przedstawiło wykaz szkoleń, warsztatów, ćwiczeń, gier decyzyjnych i treningów przeprowadzonych we własnym zakresie w okresie 2022-2024 r. (dowód: akta kontroli Tom I str. od 86 do 93).

Z przekazanego w toku kontroli dokumentu zawierającego punkty do szkolenia Stałego Dyżuru APW wynika, że przeprowadzone szkolenia miały charakter teoretyczny i nie uwzględniały ćwiczeń w formie zajęć praktycznych (dowód: akta kontroli Tom I str. od 94 do 95). Zgodnie z § 10 ust. 2 pkt 2) Rozporządzenia w sprawie szkolenia obronnego ćwiczenia przeprowadza się nie rzadziej niż raz na trzy lata – w przypadku ćwiczeń doskonalących, gier decyzyjnych i treningów. Dyrektor APW złożyła następujące wyjaśnienia⁸: (...) *Uwzględniając fakt, iż rozporządzenie ogłoszone 31 października 2022 weszło w życie w połowie listopada (rok budżetowy planujemy z rocznym wyprzedzeniem a w listopadzie myślimy o zamykaniu roku budżetowego) uważamy, że okres „nie rzadziej niż raz na trzy lata” w latach 2022-2024 nie upłynął. Nadmieniamy także, iż w wytycznych do szkolenia obronnego nie było jednoznacznych wskazań w tej sprawie. W latach 2022-2024 APW uczestniczyło natomiast w*

⁷ Tamże.

⁸ Pismo Dyrektora APW znak: SPO.253.12.2025 z dnia 31.07.2025 r.

ćwiczeniach [REDAKTOWANE] i treningach Stałego Dyżuru organizowanych przez NDAP. Aktualnie rozpatrujemy możliwość aktualizacji planu szkoleń obronnych APW na rok 2025 o przeprowadzenie ćwiczeń doskonalących, gier decyzyjnych i treningów (dowód: akta kontroli Tom II str. od 15 do 19). Należy wskazać, iż zgodnie z § 10 ust. 1 pkt 2 Rozporządzenia w sprawie szkolenia obronnego organizatorami ćwiczeń są: osoby pełniące funkcje centralnych organów administracji rządowej, wskazani przez Prezesa Rady Ministrów lub ministra, o którym mowa w pkt 1, **kierownicy jednostek organizacyjnych im podległych lub przez nich nadzorowanych**, a także kierownicy jednostek organizacyjnych obsługujących Prezesa Rady Ministrów - w odniesieniu do ćwiczeń doskonalących, gier decyzyjnych i treningów, co oznacza że są nimi również dyrektorzy archiwów państwowych. Wskazana w rozporządzeniu częstotliwość ich przeprowadzania stanowi ich minimalną liczbę w okresie 3 letnim. Brak przeprowadzenia przez APW w okresie kontrolowanym szkoleń obronnych w formie praktycznych ćwiczeń uniemożliwił nabycie i doskonalenie praktycznych umiejętności przez pracowników w zakresie wykonywania zadań obronnych, co może mieć negatywne konsekwencje w sytuacjach kryzysowych. Za **nieprawidłowość** uznano brak zorganizowania i przeprowadzenia przez APW w latach 2022-2024 ćwiczeń doskonalących, gier decyzyjnych i treningów.

Biorąc pod uwagę powyższą realizację przez APW obowiązku zaplanowania oraz przeprowadzenia szkoleń obronnych, w tym ćwiczeń dla pracowników **oceniono jako nieprawidłowość**.

IV. Ocena zapewnienia skutecznego nadzoru, w tym kontrolę nad realizacją zadań obronnych.

Zgodnie z wyjaśnieniami Dyrektora APW⁹: *APW zapewnia nadzór realizacji zadań obronnych przez bezpośrednią podległość pod Dyrektora APW stanowiska ds. obronnych, Zarządzania Kryzysowego – pełnomocnika ds. ochrony informacji niejawnych*. Ponadto, wskazała, że: *W kontrolowanym okresie nie było przeprowadzanych kontroli APW z zakresu realizacji zadań obronnych oraz audyt, samoocena lub inny przegląd dotyczący realizacji zadań obronnych* (dowód: akta kontroli Tom I str. 35).

Za niewystarczające działania ze strony Dyrektora APW uznano niedokonywanie okresowych przeglądów realizacji zadań obronnych co mogłoby wyeliminować stwierdzone w toku kontroli nieprawidłowości m.in. nieaktualność i niespójność wewnętrznych przepisów w zakresie opisanym w pkt I wystąpienia pokontrolnego oraz brak odpowiedniego przeszkolenia osób nadzorujących i wykonujących zadania obronne.

Biorąc pod uwagę brak skutecznych działań nadzorczych ze strony kierownika jednostki kontrolowanej nad realizacją zadań obronnych działania te zostały **ocenione jako nieprawidłowość**.

V. Ocena przygotowania realizacji zadań wynikających ze stanów gotowości obronnej

⁹ Wyjaśnienia Dyrektora APW z dnia 8.07.2025 r.

państwa.

W APW w okresie kontrolowanym obowiązywało Zarządzenie w sprawie organizacji i zasad funkcjonowania Stałego Dyżuru (dalej: SD), które określało zasady jego działania, wyznaczało osoby odpowiedzialne za organizację systemu oraz miejsce jego pełnienia. Imienny wykaz pracowników wyznaczonych do pełnienia SD znajdował się w dokumentacji prowadzonej przez specjalistę ds. obronności.

W toku kontroli dokonano oględzin miejsc przeznaczonych do pełnienia SD oraz odpoczynku. Zespół kontrolny stwierdził, że nie zapewniono wyżywienia na minimum 7 dób dla osób pełniących stały dyżur oraz miejsca odpoczynku np. w postaci łóżek polowych zgodnie z §5 pkt. 7 Zarządzenia nr 2 Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych z dnia 14 lutego 2024 r. w sprawie organizacji i przygotowania systemu stałych dyżurów w Naczelnej Dyrekcji Archiwów Państwowych i archiwach państwowych (dalej: Zarządzenie NDAP w sprawie organizacji i przygotowania systemu stałych dyżurów). Dyrektor APW złożyła następujące wyjaśnienia¹⁰: *APW zakupiło dla Stałego Dyżuru APW: 3 łóżka polowe z tkaniny zmywalnej, 3 koce odporne na pranie i dezynfekcję, 3 prześcieradła i 3 śpiwory. Zostały one umieszczone w Sali odpoczynku SD APW. Skan Faktury w załączeniu. Wyżywienie Stałemu Dyżurowi miało być oparte na cateringu. Jednak po rozmowach z komisją kontrolną przychylono się do zakupu żywności liofilizowanej dla obsady stałego dyżuru na okres 7 dni funkcjonowania* (dowód: akta kontroli Tom II str. od 5 do 8). Powyższe rozbieżności pomiędzy zreferowanym brakiem miejsc odpoczynku, a późniejszymi pisemnymi wyjaśnieniami o fakcie posiadania trzech kompletów miejsc do odpoczynku mogą wskazywać na istotne problemy z komunikacją wewnętrzną w ramach APW lub brak zainteresowania osób odpowiedzialnych za organizację funkcjonowania systemu stałych dyżurów. Za **nieprawidłowość** uznano brak realizacji zapisów Zarządzenia NDAP w sprawie organizacji i przygotowania systemu stałych dyżurów w zakresie niezapewnienia przez APW wyżywienia na minimum 7 dób dla osób pełniących stały dyżur.

W trakcie przeprowadzonych oględzin w dokumentacji SD nie było wykazu numeru telefonów alarmowych [REDAKTOWANE]. Wykaz taki znajdował się na [REDAKTOWANE] i był on dostępny dla obsady SD APW w trakcie dyżuru. Dyrektor APW wskazała¹¹: *W procedurach uruchamiania SD APW jest wymieniony [REDAKTOWANE] Postanowiono SD APW zapewnić oddzielny sprzęt komputerowy tylko z kontem dla SD i bezpośrednim połączeniem z SD NDAP. P[REDAKTOWANE]* [REDAKTOWANE] (dowód: akta kontroli Tom II str. od 5 do 8). W kolejnych piśmie poinformowała¹² zespół kontrolny, że *APW wydzieliło odrębny przenośny sprzęt komputerowy i oddzielny adres e-mail.* [REDAKTOWANE]

¹⁰ Pismo Dyrektora APW znak: SPO.253.12.2025 z dnia 15.07.2025 r.

¹¹ Tamże.

¹² Pismo Dyrektora APW znak: SPO.253.12.2025 z dnia 31.07.2025 r.

[REDAKOWANE] (dowód: akta kontroli Tom II str. od 15 do 19). Pismem znak: SPO.253.15.2025 z dnia 5.08.2025 r. przesyłano zaktualizowaną procedurę uruchamiania SD APW (dowód: akta kontroli Tom II str. od 96 do 97). W trakcie realizowanej kontroli APW podjęto działania w celu zapewnienia autonomiczności funkcjonowania SD.

Przygotowanie realizacji zadań wynikających ze stanów gotowości obronnej państwa oceniono jako **nieprawidłowość**.

VI. Ocena prawidłowości dokonania wyłączenia swoich pracowników z obowiązku pełnienia czynnej służby wojskowej w razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny, mając na uwadze konieczność zapewnienia ciągłości działania organów administracji publicznej i innych jednostek organizacyjnych.

Kierownik jednostki kontrolowanej w wyjaśnieniach z dnia 8.07.2025 r. wskazała, że *W APW nie określono stanowisk, które są kluczowe dla zapewnienia ciągłości działania jednostki w razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny* (dowód: akta kontroli Tom I str. 35). W odpowiedzi na zapytanie zespołu kontrolnego, dlaczego ich nie określono w kolejnych wyjaśnieniach z dnia 15.07.2025 r. poinformowała, że *W APW są określone stanowiska kluczowe dla zapewnienia ciągłości działania APW w razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny. Są one zawarte w nowym Zarządzeniu w sprawie Zespołu Zarządzania Kryzysowego (Zarządzenie nr 2/2025 z dnia 10.06.25 r.) oraz w starym zarządzeniu o Zespole Zarządzania Kryzysowego w APW nr 13 z dnia 21.02.2013 r.* (dowód: akta kontroli Tom II str. od 5 do 8).

W APW prowadzona była w okresie kontrolowanym ewidencja osób wyłączonych od obowiązku pełnienia czynnej służby wojskowej w razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny.

APW złożyło wnioski do organów samorządu o nałożenie świadczeń osobowych i rzeczowych na rzecz Archiwum. Wszystkie wnioski osobowe i rzeczowe dla Centrali i Oddziałów Zamiejscowych zostały zrealizowane i otrzymano stosowne decyzje.

Prawidłowości dokonania wyłączenia swoich pracowników z obowiązku pełnienia czynnej służby wojskowej w razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny, mając na uwadze konieczność zapewnienia ciągłości działania organów administracji publicznej i innych jednostek organizacyjnych **oceniono pozytywnie**.

VII. Ocena zapewnienia przez APW ochrony obiektów.

APW przedstawiło w toku kontroli Plany Ochrony dla Centrali oraz Oddziałów w Milanówku, Otwocku, Grodzisku Mazowieckim, Pułtusku i Mławie. W planach ochrony Centrali i Oddziałów zamieszczono nieaktualną podstawę prawną. APW nie dokonało aktualizacji planów ochrony dla oddziałów w Mławie i Pułtusku przez okres ponad 9 lat. Dyrektor APW wskazała¹³: *Planach Ochrony Centrali i Oddziałów Zamiejscowych*

¹³ Pismo Dyrektora APW znak: SPO.253.12.2025 z dnia 15.07.2025 r.

opracowywanych przez licencjonowanych pracowników firmy ochroniarskiej, jest podstawa prawna obowiązująca w momencie tworzenia tych planów. Brak jest aneksu po zmianie podstawy prawnej. (...) Długi okres nie aktualizowania Planów Ochrony oddziałów w Pułtusk i Mławie, wynika z problemów ze znalezieniem firmy która podjęła by się opracowania nowych Planów Ochrony. Plany obecne zostały opracowane tuż przed wejściem nowych przepisów wymagających, aby Plany Ochrony zawierały załącznik antyterrorystyczny. Obecnie jest podpisana umowa na wykonanie Planów Ochrony Centrali i Oddziałów Zamiejscowych przez firmę ochroniarską „Solid” (treść umowy poświadczona została przekazana komisji w trakcie kontroli) (dowód: akta kontroli Tom II str. od 5 do 8). Za **nieprawidłowość** uznano brak aktualizacji podstaw prawnych planów ochrony obiektów, w których APW realizuje działalność archiwalną.

Sposób zapewnienia przez APW ochrony obiektów **oceniono jako nieprawidłowość**.

VIII. Ocena przygotowania się APW do realizacji zadań wynikających ze stanów gotowości obronnej państwa dot. przygotowania poszczególnych dokumentów związanych z ewakuacją.

APW przygotowało pomieszczenia i materiały wytypowane do ewakuacji zgodnie z wytycznymi i instrukcją przygotowania poszczególnych dokumentów związanych z ewakuacją przekazanymi, przez Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych przy piśmie znak: BDG-DIN.253.4.2022 z dnia 12.06.2023 r. Wyjątek stanowiło niepełne oznaczenie opakowań ochronnych zespołu [REDAKCYJNA] które jest w trakcie przygotowania.

W trakcie przeprowadzonych oględzin stwierdzono, że plomby, które mają służyć do trwałego plombowania opakowań nie zostały oznakowane nazwą Archiwum (np. pieczęcią nagłówkową, etykietą lub hologramem) zgodnie z przekazanymi wytycznymi, ale posiadają niepowtarzalne numery.

Zgodnie z przekazanymi wytycznymi materiały wytypowany do ewakuacji powinny zostać rozmieszczone w miejscach łatwych do ich przemieszczenia. Podczas przeprowadzonych oględzin stwierdzono, że część zasobu APW wytypowanego do ewakuacji znajduje się na IV piętrze budynku, co może stwarzać trudności w ich ewakuacji podczas braku możliwości użytkowania wind np. z powodu braku energii elektrycznej. Ponadto, zgodnie z wytycznymi, w instrukcjach p.poż. i innych dokumentach powinna zostać uwzględnione informacje o miejscu przechowywania materiałów wytypowanych do ewakuacji. W piśmie znak: DG.035.1.2023 z dnia 12.03.2024 r., stanowiącego odpowiedź na pismo znak: BDG-DIN.253.4.2022 z dnia 12.02.2024 r., Dyrektor APW poinformowała, że *Uwzględnienie w instrukcjach p.poż. i innych dokumentach (np. określających uprawnienia do dostępu do magazynu) informacji o miejscu przechowywania materiałów archiwalnych wytypowanych do ewakuacji (...) będzie zakończone do dnia 15 marca br.* W związku z powyższym zespół kontrolny zwrócił się o przekazanie powyższych dokumentów. W odpowiedzi Dyrektor APW wskazała¹⁴: *Po konsultacjach z przedstawicielami państwowej służby pożarniczej, w roku 2025,*

¹⁴ Pismo Dyrektora APW znak: SPO.253.12.2025 z dnia 31.07.2025 r.

podjęto starania o aktualizację instrukcji ppoż. o informacje o miejscach przechowywania materiałów archiwalnych do ewakuacji (dowód: akta kontroli Tom II str. od 15 do 19). Powyższe działania ze strony APW uznano za uchybienie.

Podsumowanie

Biorąc pod uwagę oceny cząstkowe, w 6 ocenianych kategoriach stwierdzono nieprawidłowości, w 1 uchybienie, a pozytywnie oceniono tylko 1 kategorię, **negatywnie oceniono realizację zadań z zakresu przygotowań obronnych przez Archiwum Państwowe w Warszawie.**

Wnioski i zalecenia pokontrolne

Biorąc pod uwagę powyższe ustalenia i oceny, na podstawie § 16 ust. 1 pkt 7 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 19 stycznia 2023 r. w sprawie kontroli realizacji zadań obronnych, proszę o realizację następujących zaleceń pokontrolnych:

1. Aktualizację wewnętrznych przepisów w zakresie uwzględnienia w nich zapisów ustawy o obronie Ojczyzny.
2. Po zatwierdzeniu nowego regulamin organizacyjnego APW dokonanie aktualizacji opisu stanowiska specjalisty ds. obronnych.
3. Zapewnienie spójności przepisów wewnętrznych dot. systemu SD.
4. Zgłoszenia Dyrektora APW i specjalisty ds. obronnych do udziału w kursach obronnych organizowanych przez Ministerstwo Obrony Narodowej.
5. Przeprowadzenie audytu, samooceny lub innego przeglądu dotyczący realizacji w APW zadań obronnych.
6. Uzupełnienie KRZO zgodnie z wymogami Podręcznika normalizacji obronnej „Planowanie obronne — struktura i redagowanie planu operacyjnego przez organy administracji publicznej” (PDNO-02-A075:2022) oraz zapoznanie osób z zadaniami za koordynację których odpowiadają.
7. Zakup żywienia na minimum 7 dob dla osób pełniących SD.
8. Aktualizację planów ochrony dla Centrali i dla wszystkich Oddziałów.
9. Przeniesienie materiałów wytypowanych do ewakuacji zlokalizowanych na IV piętrze na najniższe możliwe piętro (optymalnie parter) do pomieszczeń z zachowaniem odpowiednich warunków bezpieczeństwa i łatwości ewakuacji.
10. Uwzględnienie w instrukcji p.poz. i innych dokumentach (np. określających uprawnienia do dostępu do magazynu) informacji o miejscu przechowywania materiałów archiwalnych wytypowanych do ewakuacji.
11. Zakończenie przygotowywania zespołu [REDAKOWANE] do ewakuacji.
12. Stworzenie warunków zapewniających właściwy poziom zabezpieczenia procesu planowania obronnego.

Na podstawie § 16 ust. 1 pkt 8 ww. rozporządzenia proszę o poinformowanie mnie o sposobie realizacji zaleceń pokontrolnych oraz przekazanie dokumentów potwierdzających ich wykonanie:

- w terminie do dnia **31.12.2025 r.** w odniesieniu do zaleceń wymienionych w **punktach 1-11,**
- w terminie do **30.06.2026 r.** w odniesieniu do zalecenia wymienionego w **punkcie 12.**

Pouczenie

Zgodnie z § 16 ust. 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 19 stycznia 2023 r. w sprawie kontroli realizacji zadań obronnych *Kierownik podmiotu kontrolowanego może zgłosić przewodniczącemu zespołu prowadzącego kontrolę umotywowane pisemne zastrzeżenia do ustaleń zawartych w wystąpieniu pokontrolnym, w terminie 14 dni od dnia jego doręczenia.*

Departament Organizacji Archiwów
GŁÓWNY SPECJALISTA
Jolanta Więcka-Hołub
Jolanta Więcka-Hołub

.....
(Podpis przewodniczącego zespołu kontrolerów)